చిరంజీవి

రైలు దిగాడు కృష్ణమూర్తి. ఇంజన్ చెడిపోవటంచేత మూడు గంటలు ఆలస్యంగా స్టేషనుకు వచ్చింది ట్రైన్. నడిరాత్రి అయింది. టిక్కెట్టు యిచ్చి స్టేషను బయటి కొచ్చాక చేతిగడియారం చూసుకున్నాడు. పదకొండూ యాభై అయింది. స్టేషన్ చిన్నది కావడం చేతనూ, బండి అక్కడి కొచ్చేటప్పటికి సామాన్యంగా బాగారాత్రి పడుతూండటము వల్లనూ, జనం బహుకొద్దిమందే దిగుతారు. అందులోనూ ఆవూరు వెళ్ళేవాళ్లు ఒకళ్ళిద్దరు కంటే ఉండరు. ఆరోజు కృష్ణమూర్తి ఒక్కడే!

ఇంటికి వెళ్ళటానికి కనీసం రెండుమైళ్ళు నడచి వెళ్ళాలి. దారి సక్రమంగా ఉండదు. కాలువ కట్టమీదనుంచి నడిచివెళ్ళాలి. దారిపొడుగునా చెట్లూ, పొదలూను. బండీ వేయించుకోవటానికి రాత్రుళ్ళు ఆస్టేషనులో ఎద్దుబళ్లు వుండవు. కాలి నడకనే బయలుదేరాడు కృష్ణమూర్తి.

అంతా కొత్తగా అగపడుతోంది.

... రెండు సంవత్సరాలైంది. తను అసలు బ్రతికి ఉన్నాడనుకుంటారో, ఏనాడో ఏ రైలు క్రింద పడో, నదిలో దూకో చనిపోయాడనుకుంటారో! మామయ్య అట్లాగే అనుకుంటాడు. ఆయనకు తొందర ఎక్కువ. ప్రతివిషయాన్నీ కాలమూ ధర్మమూ పాటించకుండా నిర్ద

యిస్తాడు. అత్తయ్యకు అట్లా అనుకునేందుకు గుండె చాలదు. చెడును ఆలోచించటమంటే ఆవిడకు తగని భయం.

భార్య జయలక్ష్మి ఏమనుకుందో! ఎప్పటికైనా తన భర్త తన కోసం తిరిగి వొస్తాడను కుంటుందో — ఏ బైరాగుల్లోనో కలిసి పోయాడనే అనుకుందో! ఊళ్లో వాళ్ళు - యిష్టమొచ్చి నట్లుగా అనుకుంటారు. కాని తను జీవితంలో గొప్ప పొరపాటు చేశాడు. వెధవది పరీక్ష తప్పినందుకు పారిపోవడమేమిటి? ప్రతి సంవత్సరమూ దేశంలో ఎన్ని లక్షలమంది విద్యార్థులు పరీక్షలు తప్పడంలేదూ! ప్యాసయ్యేవాళ్ళకంటె తప్పేవాళ్ళ సంఖ్యే ఎక్కువగా! అటువంటప్పుడు తనుతప్పడంలో చేసిన నేరమేముంది?

కాలం, కర్మ కలిసి రాకపోతే పరీక్ష తప్పొచ్చు. అంత చిన్న విషయానికే వూరిని, ఆయిన వాళ్ళనీ, స్నేహితుల్నీ వదలిపెట్టి పారిపోవడమా?...కాని తనకి అప్పుడు ఆపని చేయటమే ఉత్తమంగా తోచింది. చిన్నతనంలో తల్లిదండ్రులు పోయినతనను, 'మామయ్య' పేరు వింటేనే ప్రాణం అరిచేతుల్లోకి వొచ్చేంత భయాన్ని కలిగించి, చదువు చెప్పించి పిల్లనిచ్చి పెళ్ళిచేసి ఒక ఇంటివాడిగా చేసిన మామయ్యనుచూస్తే, పరీక్ష తప్పిన తనకి ఎంతో భయం వేసింది. రైలుస్టేషన్ దగ్గర పత్రికలో పరీక్ష నంబరు లేకపోవడం చూచి ఆపళంగానే రైలు ఎక్కాడు తను. ఈ రెండు సంవత్సరాలూ తిరిగిన చోటు తిరగకుండా తిరిగాడు - బ్రతుకోసం. కాని ఎంత హీనమైన జీవితం? ఏ దిక్కూ మొక్కూ లేనివాళ్లు బ్రతకవలసిందేగాని - తనలాంటివాడా? కొన్నాళ్ళు కూలికి ప్రయాణీకుల పెట్టెలు మోశాడు; మరి కొన్నాళ్ళు బూట్లు పాలిష్ చేశాడు; ఆఫీస్ బాయ్‌గా పనిచేశాడు; హోటల్లోసర్వర్‌గా పనిచేశాడు. సైకిల్ షాపులో సైకిళ్ళు తుడిచాడు; ఒక షావుకారుగారి కారులకు క్లీనరుగా పనిచేశాడు. మరి కొన్నాళ్లు – కిరాణా కొట్టులో సరుకులు అందించే పిల్లవాడిగా పనిచేశాడు. ఎన్నిరకాలైన ఉద్యోగాలు? ఎన్ని వేషాలు? ఎట్లా గడిపాడు యీ రెండు సంవత్సరాలు? ఎన్నితిట్లూ, దెబ్బలూ, ఛీత్కారాలో భరించాడు.

ఆ జీవితం పైన చచ్చేటంత రోతపుట్టింది. ఆకలైనప్పుడు, ఆకలి తీరేమార్గం కనుచూపు మేరలో అగుపించనప్పుడు ఏడ్చేవాడు. ఇంటి దగ్గర భార్య, మామయ్యా, అత్తయ్యా ఉన్నారు. ఈ రెండు సంవత్సరాల్లో తనమీద కోపం చల్లారక వుంటుందా? అనుకొని బయలుదేరాడు. మామయ్య ఎన్ని తిట్టినా, మొట్టినా భరించక తప్పదు. తను ఇంటికి చేరుకోక — దేశంమీద తిరిగి సాధించేది ఏమీ లేదు. జయలక్ష్మి ఎంతగా ఎదిగిందో! బాగా వొళ్లువొచ్చి వుంటుంది. తను పారిపోయే నాటికి ఆరు మాసాల క్రితమే 'పెద్దమనిషి' అయింది. ఇంకో నెలా రెండు నెలలకి శోభనం చేద్దామని తాము అనుకున్నట్లు కూడా అత్తయ్య అన్నది. అప్పుడు తనవొళ్ళు అదోరకమైన ఆనందంతో ఎట్లా గరిపొడిచింది? నిత్యమూ బజారు సెంటర్లలో, సినిమాహాలుల ముందూ, బస్సు స్టాపుల దగ్గరా, రైల్వేస్టేషనులో అందమైన ఆడవాళ్ళను చూసినప్పుడూ — వాళ్ళనడకల వొయ్యారాలూ, రొమ్ముల విరుపులూ, కళ్ళ మెరుపులు, చేతుల కదలికలు, నాగరికతయొక్క ఔన్నత్యాన్ని చాటి, మగవాడి మగతనంమీద ఛాలెంజి చేసే ఫ్యాషన్‌బుల్ డ్రస్సులు చూస్తూ — తను పిచ్చివాడై పోయేవాడు.

తను రాత్రుళ్లు నిద్రపట్టక గచ్చు నేలమీద తన్నుకు లాడేవాడు. ఆ రోజు కనిపించిన ఆడవాళ్ళలో అందమైన ముఖాన్ని జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొని — పిచ్చికలలు కనేవాడు ..పిచ్చి ఆనందంలో తన్మయత్వం జెందేవాడు...జయలక్ష్మి ..బాగావిచ్చిన గులాబిపువ్వులాగ ఎదిగి వుంటుంది. యవ్వనం పెట్టే గిలిగింతలకు వోర్చుకోలేక — పాపం తనకోసం ఎంత బాధగా ఎదురు చూస్తూ వుంటుందో! కళ్లు కాయలు కాచి వుంటాయి. జయలక్ష్మి...నిజంగా మీనాకుమారి లాగా వుంటుంది. ముక్కు అంత పొడుగూ వుంటుంది; ముఖం అంత పల్చగా, కళ్లు అంత అందంగా, జుత్తు అంత నాజూగ్గా వుంటాయి. ఆమె హృదయం — తన కౌగిలింత కోసం ఆరాటపడుతూ వుంటుంది కాబోలు! ఆమె మెత్తటి ఎర్రని పెదాలు — తన పెదాల స్పర్శకోసం బీటలువారి వుంటాయి కాబోలు! జయలక్ష్మి... తన జయలక్ష్మి!!

కృష్ణమూర్తిలో సంపూర్ణ రూపును పొందిన యవ్వనపు పొంగువల్ల వచ్చే ఉద్రేకం ఒక్కసారిగా శరీరాన్ని ఆవరించింది. కాల్షియం ఇంజక్షన్ చేసినతోడనే వెచ్చదనం శరీరాన్ని గాఢంగా బలంగా ఒక్కసారిగా ఆవహించినట్టు, వెంటనే సిగ్గుపడ్డాడు కృష్ణమూర్తి. శరీరమంతా ఒక్కసారి జలతరించింది.

మర్రి చెట్టు చీకటి నీడన నిద్రించే పక్షిపిల్ల ఉలిక్కిపడింది.

కృష్ణమూర్తి బూట్లు చప్పుడు చేసుకుంటూ వడిగా నడుస్తున్నాడు. నక్షత్ర కాంతికి చెదిరిన చీకట్లు గోల పెడుతున్నాయి. కాలువ నీటిలో పడే తెలిమబ్బుల రేఖలు సాగిపోతున్నాయ్. పొలాల మీద కట్టివేసిన గేదెలు ఏకాంతానికి బావురుమంటున్నాయి. దూరంగా చీకటిలో మంటలు రేగుతున్నాయి. రైతులు పసుపు వండుతున్నారు కాబోలు.

ఊరి సమీపానికి వొచ్చాడు కృష్ణమూర్తి. చెరువుగట్టు చెంత తుమ్మలతోపులోకి ప్రవేశించాడు. చీకటి నలుపు ఎక్కువైంది. కీచురాళ్ళ ధ్వని కలవర పెడుతూంది. తుమ్మల తోపులోంచి నడుస్తున్నాడు భయం భయంగా. రాత్రుళ్లు తుమ్మల తోపులో నడిచేందుకు భయపడతారు ఆ ఊరి ప్రజలు. తుమ్మల తోపులో కొరివి దయ్యాలు వుంటాయట. తుమ్మల తోపులో దారికొట్టే దొంగలు వుంటారట. ఒకసారి ఆ తోపులో ఒకణ్ణి హత్యచేశారు గూడాను.

హఠాత్తుగా సన్నగా పసిపిల్లవాని యేడ్పు వినవొచ్చింది. ఠక్కున ఆగిపొయ్యాడు కృష్ణమూర్తి. గుండెల్లో దడ జనించింది. కాళ్లు శక్తిని సడలించుకో నారంభించాయి. ఆ యేడ్పు వినవొచ్చే దిక్కువైపు వెతికాడు. పడమరగా వినవొచ్చింది. గబగబా అటు నడిచాడు కృష్ణమూర్తి. పసి హృదయపు ఆవేదన ఎక్కువైంది. పిల్లవాని ఏడ్పు దగ్గరైంది. పసిపిల్లవాని యేడ్పుతో తుమ్మలతోపులో రాత్రుళ్లు కాపురం చేసే పక్షులు మేల్కొన్నాయి.

చీకటి రేఖల్ని చీల్చుకొని – తుమ్మల తోపులో కాంతి రేఖ ఉదయించినట్టు, అంత దూరాన పసిపిల్లవాని తెల్లని రూపు మెరిసింది. కృష్ణ

మూర్తి పిల్లవానిముందు నిలబడ్డాడు. జేబులోంచి అగ్గిపెట్టె తీసి పుల్ల వెలిగించి చూశాడు. నిశ్చేష్టుడై నిలబడిపోయాడు. ఇంకాగుడ్లు తెరువని పసి గుడ్డు చెత్తలో పడుకో బెట్టబడి ఉన్నాడు.

దూరంగా కుక్కలు అరుస్తున్నాయి.

పసికందు గుక్క పట్టి 'కేర్ కేర్' మంటూ ఏడుస్తున్నాడు. ఏతండ్రి పుణ్యంవల్లనో, ఏ తల్లి గర్భంలోనో నవమాసాలూ పెరిగి, యీ గడ్డమీద దిగుమతియై కళ్లు విడివడక ముందే తుమ్మల తోపులోకి విసిరివేయబడ్డాడు. ఎంత దారుణం? ఆ మాతృహృదయం యీ దారుణ కృత్యానికి ఎట్లా లొంగిపోయింది! చేసినపాపం, ఫులుముకొన్న అవినీతి, పొర్లాడిన బురదా - యీ పసికందువల్ల లోకానికి వెల్లడి ఔతాయనీ, బ్రతుకులో మాయని మచ్చ ఏర్పడుతుందనీ ఆ మహాతల్లి యీ పసికందును తుమ్మలతోపు పరం చేసి పాపాన్ని పెంచుతుంది. మగవాడి వొళ్ళో వలపులు వొలకబోస్తూ కూర్చున్నప్పుడూ, మగవాడి పెదవులకు పెదవులు చేర్చేటప్పుడూ, మగవాడి ఆనందానికి 'కల్పతరువు'గా తయారయ్యేప్పుడూ - సంఘమూ పరువూ, ప్రతిష్ఠా, గౌరవమూ, బ్రతుకులోనిమచ్చా ఏమైనాయి? వాటిని గురించి ఆలోచనే రాదు కామోసు! పాపం వాళ్లుమట్టుకు ఏంచేస్తారు? ఇట్లాంటి అఘాయిత్యాలకు పాల్పడేట్టు ఆడవాళ్ళను తయారు చేసేది మగవాళ్ళేగా! మెరపులాంటి తాత్కాలికమైన తమకోర్కెల్ని తీర్చుకొనేందుకు - ఆడవాళ్ళని ఆకాశానికి ఎత్తుతారు; అరచేతిలో స్వర్గాన్ని సృష్టిస్తారు; పెదవుల్లో అమృతాన్ని చిలికిస్తారు; కళ్ళల్లో కైవల్యానికి హైరోడ్డు నిర్మిస్తారు. ఈ ఆడవాళ్ళు సంపూర్ణంగా వాళ్ల హృదయాల్ని నమ్మి, అందమైన తమ శరీరాల మీది హక్కుల్ని వొదులుకుంటారు. సర్వస్వాన్నీ సమర్పిస్తారు... చివరకు ఇట్లాంటి అఘాయిత్యాలకు పాల్పడే దుస్థితికి లాగబడతారు. ఆడవాళ్లు నీతి విషయంలో యింత హైన్యస్థితికి దిగజారటానికి, ప్రత్యేకమైన కట్టుబాట్లు నిర్మించబడటానికి చాలాభాగం మగవాళ్లే కారణం.

పిల్లవాడు గుక్కబట్టి యేడుస్తూనే ఉన్నాడు.

కృష్ణమూర్తి హృదయం కరగి కన్నీరుగా మారింది. ఆ పసికందును ఒళ్లోకి తీసుకున్నాడు. తుమ్మలతోపులోంచి బయలుదేరాడు. ఇంకా దూరంగా కుక్కలు అరుస్తూనే ఉన్నాయి.

తుమ్మలతోపు దాటి కృష్ణమూర్తి కూరగాయల కోటమ్మ ఇంటిదగ్గర కొచ్చాడు; పిల్లవాడ్ని అట్లాగే అరచేతుల్లో పెట్టుకొని. ఆ ఇల్లే ఆగ్రామానికి మొట్టమొదటిది. అతనికి – ఆ పసికందును చూసి మామయ్య ఏమనుకుంటాడు? అత్తయ్య ఆశ్చర్యపోతుందా! భార్య అనుమానపడుతుందా? మొదలైన ప్రశ్నలు కలుగనే కలుగలేదు.

రథశాల అరుగుమీద పడుకున్న కుక్కలు 'భౌభౌ' మంటూ మీదకు ఉరికాయి. కృష్ణమూర్తి 'ఉష్' అని పారద్రోలాడు.

ఇనప్పెట్టె ముందు మంచం వేసికొని పడుకొన్న కోమటి కొత్త సుబ్బయ్య - కుక్కల అరుపులు విని గబుక్కున లేచి వీధి కిటికీలోంచి చూచాడు. ఎవరో వ్యక్తి అరచేతుల్లో పిల్లవాడ్ని పెట్టుకొని నడచి వెళ్ళటం చూచాడు.

కృష్ణమూర్తి తన ఇంటిముందు ఆగి, తలుపు తట్టాడు. 'అత్తయ్యా!' అని కేక వేశాడు.

అత్తయ్య తలుపు తీసింది;

ఎదురుగ్గా — అల్లుడు కృష్ణమూర్తి, అతని చేతుల్లో దూదిపింజ లాంటి పసికందు!

కళ్లు నులుముకుని బాగా చూసింది.

ఆవిడకు మూర్ఛ వొచ్చినంత పనైంది. గడ్డము, మీసాలు వికృతంగా పెరిగి వుండని కారణాన, ఆవిడ సులభంగానే అల్లుణ్ణి గుర్తించింది. అతని చేతుల్లో కను గుడ్డు విప్పుకొని పసిపిల్లవాడు ఉండటం - ఆవిడ మూర్ఛకు కారణం. ఆవిడకు తలతిరగగా - తూలి తలుపుమీద వాలింది.

ఆ పసి కందు వంక చూస్తూ నిలబడ్డాడు కృష్ణమూర్తి. తుమ్మలలో ఉదయించిన బాలుడు నిద్రిస్తున్నాడు.

అల్లుణ్ణి లోపలకు రమ్మనేందుకు మాటలు వెలువడలేదు అత్తయ్యకు. కృష్ణమూర్తి లోపలకు నడిచాడు.

'తుమ్మల తోపులో దొరికాడు. ఏ మహాతల్లి కని చేతులలో చంప లేక – తుమ్మలతోపులో చీకటిలో కర్మకు వొదిలిందో! దారిన పోతున్న నన్ను పిల్చి –'నాగతి ఏమిటి?' అని ప్రశ్నించాడు. నా హృదయం ద్రవించింది. ఏమైనా అనుకోండి అత్తయ్యా, వీడిబ్రతుకు చూడవలసిందే! మామయ్య నిద్రపోతున్నాడా?'

'మామయ్యా' అనగానే అత్తయ్య బావురు మన్నది.

కృష్ణమూర్తి ఆశ్చర్యపడ్డాడు.

అతను పారిపోయిన ఆరు నెలలకే టైఫాయిడ్ జ్వరం వొచ్చి చని పోయాడట. కృష్ణమూర్తి కొంచెంసేపు అత్తయ్యను ఓదార్చాడు.

'జయలక్ష్మి యేదీ' ?

అంత దుఃఖంలోనూ అత్తయ్య ముఖం కలవరంతో కదలటాన్ని గమనించాడు కృష్ణమూర్తి. అతనికి అర్థం కాలేదు.

'జయలక్ష్మి – ఎదీ!' అన్నాడు మరోసారి.

'దానికి•••దానికి '

'ఏమిటి – దానికి? ఏంజరిగింది?' ఆదుర్దాగా అన్నాడు కృష్ణమూర్తి.

'ఎందుకులే నాయనా '

'అంత కలవర పడతా వెందుకూ?"

'కలవర మేముంది? వారం రోజుల్నుంచీ జ్వరం. గదిలో ఉంది. నీ కోసం ..'

గదిలోకి పరుగెత్తాడు కృష్ణమూర్తి.

ఆ పసిపిల్లవాడ్ని మంచంలో పడుకోబెట్టింది అత్తయ్య.

గదిలో జయలక్ష్మి మంచంలో పడుకొని ఉంది. లోతైన ఆమె కళ్ళనించి నీళ్లు కారుతున్నాయి. గొంతు వరకూ దుప్పటి కప్పుకొని ఉంది.

జుత్తు రేగి ఉంది. బుగ్గలు పీక్కుపోయి ఉన్నాయి. ముఖం చాలా బలహీనంగా తయారైంది. ముఖం నిండా చెమట.

'ఒంట్లో ఎలా ఉంది?' అన్నాడు కృష్ణమూర్తి.

ముఖం పక్కకు తిప్పుకుంది లక్ష్మి. భర్త కళ్ళల్లోకి సూటిగా చూసే ధైర్యం లేదన్నట్టు ప్రవర్తించింది. తన మీద కోపం కాబోలు అనుకున్నాడు కృష్ణమూర్తి.

'వొచ్చానుగా. నీకు ఇంకేం భయం అక్కరలేదు. దుఃఖించబోకు, నీ జబ్బు త్వరలో నయమవుతుందిలే. నేను మంచి డాక్టర్ని మాట్లాడతాను' అన్నాడు కృష్ణమూర్తి ధైర్యాన్ని చెబుతూ.

జయలక్ష్మి కళ్ళనించి జలజలా నీళ్లు రాలుతున్నాయి. కృష్ణమూర్తి ఆమెను ఓదార్చుతున్నాడు. అత్తయ్య ఎందుకో ప్రాణాల్ని అరిచేతిలో యిరికించుకొంది. ఆవిడ గుండె యింత వేగంతో కొట్టుకుంటూన్నదని చెప్పేందుకు వీలు లేదు.

మంచంలోని పసిపిల్లవాడు కళ్లు తెరవలేదు.

* * *

మరునాడు ఉదయం పరీక్ష తప్పి పారిపోయిన కృష్ణమూర్తి వొచ్చాడని వూరంతా తెలిసిపోయింది. అతన్ని చూడటానికి అతని స్నేహితులు వొచ్చారు. ఇంతకాలం ఎక్కడ ఉన్నావని అందరూ వింతగా అడిగారు. కృష్ణమూర్తి అందరికీ సమాధానాలు చెప్పాడు.

తుమ్మలతోపులో అర్ధరాత్రి చీకటిలో తనకు దొరికిన పసికందును కృష్ణమూర్తి దయార్ద్ర హృదయుడై ఇంటికి తీసికొచ్చాడన్న వార్త, ఊరంతా ప్రాకటానికి యింకో రోజు పట్టింది. ఆ పసికందును చూచేందుకు ఆడా, మగా, ముసలీ, ముతకా, పిల్లా, జల్లా అంతా ఎడతెరిపి లేకుండా రెండు రోజులు వింతగా చూశారు. ఆ పిల్లవాడు దొరికిన విధానాన్ని విడమర్చి చెప్పలేక కృష్ణమూర్తి గొంతు బొంగురుపోయింది. చూడవొచ్చిన జనం యిచ్చే అభిప్రాయాలు, చేసే విమర్శలూ వినలేక కృష్ణమూర్తి చెవులు చిల్లులుపడ్డాయి.

'ఎంత దారుణమమ్మా! మరీలోకం పాడైపోతున్నది.'

'ఆ మహా తల్లికి పాపపుణ్యాలు విచారించే భగవంతుడు పైన వున్నాడనే విషయము ఎట్లా తెలియకపోయిందో! ఆడవాళ్ళకు మరీ విపరీతపు బుద్ధులు పుడుతున్నాయి.'

'ఎంతఘోరానికి తెగించింది? ఆ తల్లి హృదయం రాయా? పాషాణమా? అంత పోషించలేని తల్లి ఎందుకు కనాలి -'

ఇట్లాంటి అభిప్రాయాలూ, విమర్శలూ చాలా వెలువడ్డాయి ప్రేక్షకుల దగ్గర్నుంచి.

ఆ పసికందును పెంచడం పెద్ద సమస్యగా ఏర్పడింది కృష్ణమూర్తికి. ఇద్దరు ముగ్గుర్ని సలహాలు అడిగాడు. ఒకాయన సముచితమైన సలహాయే చెప్పాడు. 'ఆ వీధి చివర రామసుబ్బయ్య భార్య రాజేశ్వరమ్మ వారం రోజుల క్రితం ఒక పిల్లవాడ్ని కన్నది. మూడురోజులకే ఆ పిల్లవాడికీ యీ ప్రపంచానికీ ఋణం తీరింది. ఆమె సహృదయురాలు. దీనులయెడ ఆమె హృదయం పరిపూర్ణమైన కరుణతో నిండి వుంటుంది. ఈ పసికందుకు పాలు యిచ్చేందుకు ఒప్పుకోవచ్చు.'

కృష్ణమూర్తి అత్తయ్యచేత అడిగించాడు. రాజేశ్వరమ్మ అంగీకరించింది. క్రమంగా రోజులు దొర్లుతున్నాయి.

కృష్ణమూర్తి ఇంటివ్యవహారాల్ని చక్కబెట్టుకుంటూ- స్నేహితులతో కలిసి కులాసాగా కాలం గడుపుతున్నాడు.

అత్తయ్య నిత్యమూ ఉదయమూ, సాయంత్రమూ పసిపిల్లవాడ్ని రాజేశ్వరమ్మ దగ్గరకు తీసికెళ్ళి పాలు యిప్పించుకొని వస్తోంది.

జయలక్ష్మి మామూలు మనిషి అయ్యేందుకు ప్రయత్నాలు జరుపుతోంది. ఆమె జబ్బు నయమైంది. క్రమేపీ పిల్లవాడి పోషణ - నిత్యమూ వేళకు స్నానం చేయించటమూ, కళ్ళకు కాటుక పెట్టడమూ, ముఖానికీ వొంటికీ పౌడరు అద్దటమూ, తలకు ఆముదమూ, మధ్యాహ్నము గొల్లభామ మార్కు డబ్బా పాలు వేడినీళ్ళలో కలిపి పీకసీసాద్వారా పట్టడమూ మొదలైన పనుల్ని, తన బాధ్యతగా యెంచుకొని చేస్తూవుంటుంది. అప్పు

డప్పుడు జయలక్ష్మి పిల్లవాడ్ని బిగియార రొమ్ములకు అదుముకొని, వొళ్లంతా ముద్దుపెట్టుకొని, మాతృమూర్తిలాగా అవ్యక్తంగా విపరీతమైన ఆనందాన్ని పొందుతూ వుంటుంది. రాత్రిళ్ళు తన ప్రక్కలోనే పడుకో బెట్టు కుంటుంది. నిద్రపోని సమయాల్లో 'జో' కొడుతూ జోలపాటలు పాడుతూ, ఊయల వూపుతూ నిద్రపుచ్చుతుంది.

జయలక్ష్మి ఎత్తుకున్నా, జయలక్ష్మి ప్రక్కన పడుకున్నా, జయలక్ష్మి ముద్దాడినా, జయలక్ష్మి రొమ్ములకు అదుముకున్నా, జయలక్ష్మి నవ్వినా - ఆ పసిపిల్లవాడు ఏడ్వడు. నవ్వుతాడు, సిగ్గుపడతాడు. చేతులూ, కాళ్ళూ అందంగా ఆడిస్తాడు. ఆమెకు బాగా అలవాటుపడిపోయాడు.

కృష్ణమూర్తి అప్పు డప్పుడూ నవ్వుతాలుగా అంటూ వుంటాడు, ఆ పసిపిల్లవాడు జయలక్ష్మికి అతుక్కు పోవటం చూసి -

'నిన్నే తల్లి అనుకుంటున్నాడేమో!'

జయలక్ష్మి సిగ్గుతో మాట్లాడని మల్లెమొగ్గయై ముడుచుకుపోయేది.

కృష్ణమూర్తి గాలికి వూగే అరటిమొక్కలా నవ్వుతుంటాడు.

ఒకరోజు మధ్యాహ్నం నిద్ర పోతూన్న కృష్ణమూర్తికి పీడకల వచ్చి హఠాత్తుగా లేచాడు. ముఖం కడుక్కొనేందుకు పెరటిలోకి వెళ్ళాడు. పెరటిలో ఉండి చూస్తే వంటగది బాగా అగపడుతుంది. ఎందుకో బొక్కెన చేతబుచ్చుకోబోతున్న కృష్ణమూర్తి, అనాలోచితంగా వంటగదివైపు చూశాడు. అదిరిపోయాడు.

వంటగది మండిగం ప్రక్కన భార్య జయలక్ష్మి కూర్చుని, వొళ్ళో పసిపిల్లవాడ్ని పడుకో బెట్టుకొని, పాలు యిస్తోంది. పిల్లవాడు ఉషారుగా ఆమెగారి మెడలో ఉన్న గోవర్ధనవు గొలుసును బుల్లి చేతితో గట్టిగా పట్టుకొని - పాలుత్రాగుతున్నాడు.

కృష్ణమూర్తికి తల తిరిగిపోయింది.

కళ్ళు చీకటి తెరని కప్పుకున్నట్లు గజిబిజిగా బాధపడ్డాడు. భూమి కంపించినట్టు తోచింది. క్షణం నిల్చోలేక పోయాడు. వాంతి

వొచ్చేంత వికారం కలిగించింది. ఇంటిలోకి వొచ్చాడు. గదిలో పడుకొని యేడ్వనారంభించాడు.

అత్తయ్య పురాణశ్రవణానికి గ్రామ పురాణం వారి ఇంటికి వెళ్ళింది.

ఏమిటీ ? భార్య నిజంగా పిల్లవాడికి పాలు యిస్తూందా ? ... అట్లా నటిస్తూందా ? నటించటమైతే పిల్లవాడు అంత ఉషారుగా ఎందుకుంటాడు? అసలు తనభార్య పాలు ఇవ్వటమేమిటి ? ... తమకు యింకా శోభనం కూడా కాలేదే! ఏమిటి ఈ విపరీతం ? తను కలగంటున్నాడా ? నిద్ర ముఖానికి అట్లా అగపడిందా ? ఏమో మళ్ళీ చూసి వొస్తే !

మెల్లగా చప్పుడు కాకుండా వెళ్లి కిటికీలోంచి చూశాడు. అదే దృశ్యం జయలక్ష్మి వొళ్ళో పసిపిల్లవాడు ... తల్లీ దండ్రీ లేని పిల్లవాడు జయలక్ష్మి తల్లిలాగ పాలు యిస్తూ పిల్లవాని తలమీద వెంట్రుకలు సర్దుతున్నది.

కృష్ణమూర్తి తలలో ఆలోచనలు పదును కత్తులు విచ్చుకున్నట్లు విచ్చుకున్నాయి. తనకు పిచ్చియెత్తే ప్రమాదస్థితి సంభవించబోతున్నట్లు గ్రహించాడు.

పడమరగా సూర్యుడు ఉదయిస్తే-

పట్టపగలే ఆకాశాన నక్షత్రాలు అగుపిస్తే-

భూమి గుండ్రంగా తిరగడం మానివేస్తే.

ఎంత ఆశ్చర్యం ? ప్రకృతిలో ఎంత మార్పు ? అట్లాగే శోభనం కాని భార్య - పసిపిల్లవాడికి పాలు ఇవ్వడం అద్భుతమైన ఆశ్చర్యాన్ని కలిగించింది కృష్ణమూర్తికి. ఇంటిలో క్షణంకూర్చో లేకపోయాడు-వెంటనే బజారు వెళ్ళాడు.

రథశాల అరుగుమీద కూర్చున్న చలపతీ, దశరథ రామయ్యా రహస్యంగా మాట్లాడుకుంటూ - కృష్ణమూర్తివంక అదోరకంగాచూశారు. 'నిన్ను చూచే మాట్లాడుకుంటూన్నది' అన్నాడు. కృష్ణమూర్తికి ముఖం చెక్కేసినట్టు అయింది. గబగబా ముందుకుసాగి వెళ్లాడు. కొంత దూరం వెళ్ళాక మున్సబు ఎదురైనాడు. కనపడ్డప్పుడల్లా ఎంతో ఆప్యాయతగా

పలకరించే మున్సబు ముఖాన్ని ప్రక్కకు తిప్పికొని గబగబ ముందుకు నడిచివెళ్ళాడు. దాంతో కృష్ణమూర్తి ముఖం మరీ నల్లనైంది.

క్రమంగా కృష్ణమూర్తికి అర్థమవుతూ రాసాగింది - తన చుట్టూ ఊళ్లో ఒక వింత వాతావరణం అలముకొని ఉన్నట్టు, తను ఏదో ఒక అప్రతిష్ఠాకరమైన పరిస్థితుల పద్మవ్యూహంలో పడికొట్టుకుంటూన్నట్టు, తనమీద ఊళ్ళో వాళ్ళకి చాలా నీచాభిప్రాయాలు ఉన్నట్టు, గ్రహించటానికి రెండు రోజులు పట్టాయి. కాని తను సంఘ విద్రోహకరమైన ఏపనిని చేశాడో, ఇతరులకు అపకారాన్ని కలిగించే ఏపనికి ప్రోత్సాహాన్ని యిచ్చాడో, తనవల్ల ఎవరు దెబ్బతిన్నారో - అంతుబట్టకుండావుంది. తను చేసిన తప్పుపని ఏమిటి? ఎందుకు తనని వీరింత ఎబ్బెట్టుగా చూస్తున్నారు? కృష్ణమూర్తికి ఏ సమాధానాలూ చిక్కలేదు. తనకు తాను ఎట్లా సమాధానపడాలో అర్థం కాలేదు. తను ఊళ్ళోలేని రెండు సంవత్సరాల్లో ఏవోకొన్ని విషయాలు జరిగివుంటాయనే బలమైన నిర్ణయాని కొచ్చాడు.

ఇంట్లోకూడా అసహజమైన వాతావరణమే కళ్ళకు కట్టింది. అతన్ని చూస్తుంటే అర్థాంగియైన జయలక్ష్మి కళ్ళల్లో భయపు పొగలు రేగుతున్నాయి. అత్తయ్యకు ముఖంలో అలజడి తాండవిస్తోంది. ఏదో తప్పు చేసినట్టూ, ఆ తప్పును భర్త కనుక్కున్నట్టూ - జయలక్ష్మి భయపడుతున్నదా? తనకూతురు అట్లాంటి తప్పుపని చేయటానికి తనుకూడా కారణమైనట్టు అత్తయ్య అలజడిపడుతున్నదా?

ఈ ముసుగులో భాగవతాన్ని పటాపంచలు చేయాలనుకున్నాడు కృష్ణమూర్తి. అతనికి రానురాను జీవితమే ఏమీ అర్థం కాకుండా పోతోంది. ఒకరోజు తొమ్మిది గంటలకు ఆంతరంగిక మిత్రుడైన విష్ణు వర్ధనరావును నిలదీసి అడిగాడు - తను ఊళ్ళోలేని రెండు సంవత్సరాలలో తన కొంపలో జరిగిన విషయాలను సాకల్యంగా వివరించి చెప్పవలసిందని -

విష్ణువర్ధనరావు జంకాడు.

జంకవలసిన పనిలేదని ఖచ్చితంగా చెప్పాడు కృష్ణమూర్తి.

'నేను చెప్పే విషయాలకు నువ్వు బాధపడి నన్ను ద్వేషి స్తే కాదు. అందుకే యింతగా సందేహిస్తున్నాను. ఒక్కొక్కప్పుడు మనం కలలో కూడా సంభవించవనుకున్న విషయాలు సంభవించవచ్చు. మనం మనస్ఫూర్తిగా, ఆత్మీయులుగా నమ్మినవాళ్లు మోసం చేయవచ్చు. ఏమంటావు?' అన్నాడు విష్ణువర్ధనరావు ఉపోద్ఘాతంగా.

'బాధపడను. నువ్వు అబద్ధం చెప్పవనే నమ్మకం నాకు సంపూర్ణంగా ఉందిగా, అటువంటప్పుడు నువ్వు నాకు బాధ కలిగించే విషయాలు చెప్పినా ఎందుకు ద్వేషిస్తాను?' అన్నాడు కృష్ణమూర్తి.

'కృష్ణమూర్తీ! 'నీతి' - 'అవినీతి' అనేవి వ్యక్తియొక్క విలువనూ, సంఘంలో స్థానాన్నీ నిర్ణయిస్తాయనే సంగతి కొత్తదికాదు. మగవాళ్ళ విషయంలో వీటికి పెద్ద ప్రాముఖ్యత లేకపోయినప్పటికీ, మనదేశంలో— ఆడవాళ్లు - యీ విషయాల్లో అతిజాగ్రత్తగా మెలగవలసిన అగత్యం ఎంతైనా ఉంది. మాంగల్యం మెడలో ఉన్నా లేకపోయినా, వయస్సులో ఉన్న స్త్రీ మగవాళ్ళను నమ్మేటప్పుడు, సంఘమూ, పరువూ, మర్యాదా, నీతి మొదలైన గొప్ప విషయాల్ని, వాటి విలువల లోతుల్ని దృష్టిలో పెట్టుకోవటం ముఖ్యం.

అట్లా దృష్టిలో పెట్టుకోకపోతే వాళ్ళ బ్రతుకుల్లోని తప్పటడుగులు కారుచీకటి రేఖల్లాగా వాళ్లజీవితాన్నే చుట్టుకుంటాయి. ఆరోజు నువ్వు పరీక్ష ఫలితాలు చూచుకొనేందుకు పేపరుకోసం స్టేషనుకు వెళ్ళావు. కానీ తిరిగి రాలేదు. పరీక్ష తప్పి పారిపోయావు - మామయ్యకు దడిచి అనుకున్నారంతా. వాస్తవంకూడా అంతే. నెలకో, రెండు నెలలకో తిరిగి వొస్తావని అనుకున్నారు. కాని రాలేదు. నాలుగు మాసాలు గడిచాయి. మీ మామయ్య 'పత్రికలలో అడ్వర్టయిజ్ మెంట్ కూడా వేయించాడు. కాని నువ్వు రాలేదు. మీ మామయ్య టైఫాయిడ్ జ్వరంతో ఇరవై రోజులు బాధపడి చనిపోయాడు. తర్వాతకూడా నువ్వు తప్పు తెలుసుకొని ఇంటికి రాలేదు. మీ ఇంటికి మగదిక్కు లేకపోయింది. మగదిక్కు లేని సంసారాలకు సంఘంలో ఎలాంటి స్థానం ఉంటుందో నీకు తెలియనిదికాదు.

'మీ మామయ్య చనిపోయిన రెండుమాసాలకు కాబోలు రామచంద్రరావు అనే యువకుడు కొత్తగా ఊళ్లో హైస్కూలుకు టీచరుగా వచ్చాడు. అతనికి పెళ్లి కాలేదు. రూము కోసం తిరుగుతూ వుండగా .. మీ అత్తయ్య తన ఇంటిలో ఉత్తరపు భాగాన ఉన్న రూము ఖాళీచేసి నెలకు ఎనిమిది రూపాయలకు అద్దెకు యిచ్చింది. ఆ రూములో వుంటున్నాడు రామచంద్రరావు. అతను మిక్కిలి సుందరాకారుడు. అయినా నెమ్మదస్తుడు. క్రమంగా ఆ గదిలో ఉంటూ మీ అత్తయ్య మంచితనాన్ని సంపాదించాడు. తర్వాత వయస్సులోకి వొచ్చిన పారిజాత పుష్పంలాంటి జయలక్ష్మిని వలలో వేసికొనేందుకు పత్రికలూ, పుస్తకాలు ఇచ్చేవాడు. ఆమెను ఆకర్షించేందుకు పూటకో డ్రస్సువేసే వాడు. ముఖంమీద చెమట బిందువులు చేరనిచ్చేవాడు కాదు.

'సినిమాపాటలు ప్రాక్టీసు పెట్టేవాడు. నాటకాల్లోని ప్రేమ సంభాషణల్ని 'రిహార్సల్' చేసేవాడు. ఎట్లాగైతేనేం జయలక్ష్మి హృదయంలో వలపును రేకెత్తించాడు. వసంతగానం ఆలాపించాడు. నువ్వు చేసిన తెలివి తక్కువపని ఎట్లాంటి దారుణ పరిణామాలకు దారితీసిందో గమనించావా? జీవితాంతమూ సహధర్మచారిణిగా, పవిత్రహృదయంతో మెలగవలసిన భార్య, వక్రమార్గాన జీవితాన్ని ముందుకు నెట్టాలని చూసింది. యవ్వనం ఆమెను అట్లా ఆడించింది. జయలక్ష్మి, అత్తయ్యా-నువ్వు చనిపోయావని గట్టిగా నమ్మారు. అత్తయ్యకు జయలక్ష్మికి తిరిగి పెళ్ళి చేయాలనే ఆలోచన ఉంది. మగదిక్కు కోసం-తాను యీ లోకాన్ని విడిచాక-జయలక్ష్మి ఒక్కతే ఎట్లా బ్రతకగలుగుతుందని ఆమె ఆలోచన. జయలక్ష్మికికూడా రామచంద్రరావును భర్తగా పొందాలని ఉంది. అతను ఆమెను పెళ్లాడతానని చేతులో చేయివేసి చెప్పాడు.

'ఆ దుర్మార్గుడ్ని నమ్మి, ఆమె తన శరీరాన్ని అతని కోర్కెలకు అర్పించేందుకు వెనుకాడ లేదు. రామచంద్రరావు 'పెళ్లి' వాయిదాల మీద నడుపుతూ జయలక్ష్మిని అనుభవించాడు. ఆమె గర్భం ధరించింది. ఆ విషయం ఇక్కడవాళ్ళకి చాలమందికి తెలియదు. అత్తయ్యా, జయలక్ష్మి పెళ్లి చేసుకోమని పట్టు పట్టారు. రామచంద్రరావు వీళ్ళకు తెలియ

కుండానే ట్రాన్స్‌ఫర్ ఆర్డరు తెప్పించుకున్నాడు. చివరకు వీళ్ళకు చెప్పకుండానే కొంత సామాను వొదిలేసి పూరు వొదిలి వెళ్ళి పోయాడు. జయలక్ష్మి కన్నీరు మున్నీరుగా ఏడ్చింది. అత్తయ్య తిట్టి పోసింది. జయలక్ష్మికి ఆరో నెల వొచ్చిన దగ్గర్నుంచీ ఏదో జబ్బు వొచ్చిందని బయటకు రానివ్వకుండా డాక్టరు నారాయణ స్వామికి డబ్బు యిచ్చి రహస్యం బయట పడకుండా చేసింది అత్తయ్య. కాని రహస్యం దాగుతుందా? నువ్వు వొచ్చేరాత్రే జయలక్ష్మి పిల్లవాడ్ని కన్నది. మీ అత్తయ్య ఆ పిల్లవాడ్ని అర్థరాత్రి తీసికెళ్ళి తుమ్మల తోపులో విడిచిపెట్టి వొచ్చింది.

ఆ రాత్రి నువ్వు వొస్తూ వొస్తూ పిల్లవాడ్ని ఇంటికి తీసుకు వచ్చావు. ఆపనికందు జయలక్ష్మి పుత్రుడే. ఆ విషయం ఇప్పుడు ఊరంతా అందరికీ తెలిసింది-' అని ముగించాడు విష్ణువర్ధనరావు.

కృష్ణమూర్తి అంతా విన్నాడు. అతని ముఖ తీవ్రతను పరికించలేక పోయాడు. విష్ణువర్ధనరావుకు ఓదార్చే తీరు అంతు పట్టలేదు. క్రిష్ణమూర్తి అక్కడ్నుంచి వెళ్ళాడు గంభీర వదనంతో, దేవాలయపు మండపం మీద కూర్చున్నాడు చీకటిలో. రాత్రి పది గంటలు అవుతున్నది. కర్తవ్యం కోసం కొట్టుకులాడు తున్నాడు.

తను ఇప్పుడేం చెయ్యాలి?

ఆ రామచంద్రరావుగాడి మీద పగ దీర్చుకోవాలా?

జయలక్ష్మిని నరికి పోగులుగా పెట్టాలా?

ఆ పిల్లవాడ్ని...ఆ పిల్లవాడ్ని పీకపిసికి బావిలో వేయాలా?

ఏం చేయాలి? ఎట్లా చేస్తే మంచిది?

తన కర్తవ్య మేమిటి?

ఈ అవినీతి తాలూకు పాపఫలితాన్ని ఎట్లా రూపు మాపుకోవాలి? తను నిజాయితీ పరుడుగా, నీతిమంతుడుగా సంఘంలో తల ఎత్తుకొని ఎట్లా తిరగాలి? ఏమిటి కర్తవ్యం? జయలక్ష్మి ఎంత అవినీతిగా ప్రవర్తించింది! యువ్వనంలో కళ్ళు మూసుకుపోయి వెనుకా ముందూ చూడకుండా, భర్తా,

లోకమూ, పరువూ, గౌరవమూ, సంఘమూ, పాపమూ, ఉన్నాయని గమనించకుండా, ఆ మోసగాడికి వొళ్లు అప్పజెప్పింది. కడుపు తెచ్చుకుంది. ఆమె భర్తయైన తను, జీవితాంతమూ ఆమెను తన క్రింద బానిసగా చేసుకున్న తను–ఎట్లా సహించటం? న్యాయమేనా? ధర్మమేనా? అది యవ్వనపు పొంగువల్ల కుటుంబ గౌరవాన్ని ఆలోచించకుండా చిందులు తొక్కింది. దాన్ని తను క్షమించడమా? ఉహుఁ! ఎంతనటన! తనమీద ప్రేమ ఉన్నట్టు, ఇన్నాళ్ళూ తన కోసం కళ్లు కాయలు కాచేట్టు ఎదురు చూస్తున్నట్టు, తననే జీవితేశ్వరుడిగా సంపూర్ణంగా భావించినట్టు,– ఎంత నటన. సంసార స్త్రీలకు కూడా మగవాళ్ళని తబ్బిబ్బు చేసేట్టు నటించడము వొచ్చు కామోసు! ఆ పిల్లవాణ్ణి రూపుమాపితే సరి. వాణ్ణి తన కొడుకుగా భావిస్తూ తను పెంచలేడు. రామచంద్రరావు వల్ల పుట్టినవాడు తన కొడుకు ఎట్లా అవుతాడు? ఈ ఘోరాన్ని తను సహించలేడు. అది వాణ్ణి ప్రేమను వొలకబోస్తూ రొమ్ములకు గట్టిగా హత్తుకోవటాన్ని తను చూడలేడు. ఆ పసివాణ్ణి తక్షణం తుద ముట్టించాల్సిందే! అదే తన కర్తవ్యం!

కృష్ణమూర్తి దేవాలయపు మండపం మీద నుంచి లేచాడు స్థిర సంకల్పంతో. గబగబా ఇంటికేసి నడిచాడు. చీకటి రోడ్డుమీద జన సంచారం లేదు. ఊరు గాఢంగా నిద్ర పోతోంది. దాదాపు అర్ధరాత్రి అయింది.

లోనికి వెళ్ళాడు కృష్ణమూర్తి.

భార్య పడక గదిలోకి అడుగు పెట్టాడు కృష్టమూర్తి. ముక్కాల పీట మీద కోడి గుడ్డు లాంతరు మందంగా వెలుగుతోంది. మంచం మీద భార్య గాఢ నిద్రలో ఉంది. ప్రక్కనే పసి పిల్లవాడు ఆమె వక్షస్థలానికి అతి చేరువగా పడుకొని ఉన్నాడు. పిల్లవాడు నిద్రలో ఉన్నాడు... భార్య మంచం వెనుకగా నిలబడ్డాడు కృష్ణమూర్తి వొణికిపోయే ఆవేశంతో.

తల్లి ప్రక్కలో, ప్రపంచాన్నే మరచి, మబ్బుల వొంపుల్లో, నక్షత్రాల మెరుపుల్లో, పువ్వుల రంగుల్లో, స్వప్నసీమల్లో నిద్రించేవాణ్ణి తీసుకొనేందుకు-రెండు బలమైన చేతులు ముందుకు చాచబడినాయి. పాప భీతితో ఆ చేతులు వొణుకు తున్నాయి.

నిద్రలో కల ముగిసి నట్లుంది-పసిపిల్లవాడు పెదవుల మీదికి నవ్వును దొర్లించాడు.

నీలి మబ్బుపై మెరపు వాలినట్లయింది.

గాలి కౌగిలింతకు గులాబీ పువ్వు సిగ్గు పడ్డట్లయింది.

సూర్యకిరణం తెగి, నీటి అలలలో లీనమై నట్లయింది.

అగ్నిలో చేతులు పెడుతూన్నట్టు- కృష్ణమూర్తి చేతులు ముందుకు సాగలేదు. మెడమీద విషసర్పాలు కౌగిలించు కున్నట్టు—ఠక్కున ముఖం ఎత్తాడు. గుండెల్లో వేగం ఎక్కువైంది కళ్ళల్లో అలజడి-

పసి పిల్లవాడ్ని చంపటమా?

ఎంత పాపం?

తుమ్మల తోపులో ఉన్నపసికందును యీ చేతులతో తనే తీసుకొని వొచ్చాడు. బ్రతికించాలని అనుకున్నాడు. మళ్ళీ యీ చేతులతో చంపబూనటమా? ఎంత హింస? తనలో మానవత్వం ఏమైంది?' ఇంతకంటే పాప భూయిష్టమైన కార్యం మరొకటి వుంటుందా? ఈ పసిపిల్లవాడు ప్రపంచంలో ఏ ఘనకార్యం సాధించటానికి జన్మించాడో! భవిష్యత్తులో ఎంత గొప్ప నాయకుడై ప్రజలకు సేవ జేస్తాడో! అటువంటివాడ్ని తను ఆదిలోనే తుది ముట్టించడమా?

కృష్ణమూర్తి జుత్తుపీక్కుంటూ బయటి కొచ్చాడు. అరుగుమీద కూర్చున్నాడు. ఆలోచనలు అతన్ని వూపిరి సలుపుకో నివ్వడం లేదు.

ఏం చంపితే? వాడు సక్రమంగా యీ భూమి మీదకు వొచ్చిన వాడా? వాడి వల్ల వూళ్లో తనకి ఎంత అప్రదిష్ట? జీవితాంతమూ తన

బ్రతుకుయొక్క తప్పటడుగునూ, కుటుంబముయొక్క అవినీతినీ చాటుతూ, శాశ్వతంగా నిలిచి వుంటాడు. తనకి ఈ సంఘంలో బ్రతికేందుకు ఆస్కారము వుంటుందా? బంధువులు, స్నేహితులు, హితులు, శత్రువులు, గ్రామంలోవారు అంతా 'నీ పెళ్లాం ఎటువంటిది?' ఆ పిల్లవాడు ఎవరికిపుట్టిన 'వాడు?' వాడు నీ సంతానమా?' అని దెప్పిపొడుస్తారే? తను ఎట్లా బ్రతకడం? ఎర్ర సంజెలాంటి ఈ సంఘపు కోపోద్రేకాలకు తను తట్టుకో గలడా? వంశ గౌరవానికి విష పురుగుగా పుట్టిన పాపాత్ముడ్ని తుద ముట్టించ వలసిందే! దయతలిస్తే లాభం లేదు. లోకములో ఎంత మంది పసిపిల్లల్ని చంపడంలేదు? ఎంతమంది పుట్టగానే వడ్లగింజలు వేయడం లేదు? ఎంతమంది రైల్వే బ్రిడ్జీలక్రిందా, కాలువల తూములక్రింగా తమ బిడ్డల వయస్సులను అంత మొందించటం లేదు? ఏది పాపం?.. ఏది పుణ్యం? భార్య పరాయి మగవాడివల్ల గర్భాన్ని తెచ్చుకోవటం పుణ్యమా? భర్తను మోసగించటం పుణ్యమా? పాపపుణ్యాల్ని విచారించే భగవంతుడు పైన వుంటే వుండవచ్చుగానీ - యీ సమాజంలో పాప పుణ్యాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని, పాపపుణ్యాలకు దడిచి-ప్రవర్తించే వాళ్ళకి యీ సమాజంలో సరైన న్యాయం చేకూరదు. పాప పుణ్యాల్ని ధిక్కరించి, పాపపుణ్యాల్ని స్వార్థంకొద్దీ మార్చుకుంటూ, ముందుకు సాగి పోయేవాడికే ఈ సమాజంలో స్థానం, పేరు, ప్రతిష్ఠ; తను యీ పిల్ల వాడ్ని చంపటం ద్వారా జరిగిన పాపాన్ని చాలభాగం కడిగివేసుకో వచ్చు; ఈ సమాజంలో స్థానాన్ని నిలదొక్కుకోవచ్చు; మామూలు మనిషిగా వ్యవహరించవచ్చు...తను పిల్లవాడ్ని నామతూపాలు లేకుండా చేయడమే ఇప్పుడు ముఖ్యం .

కృష్ణమూర్తి చివుక్కునలేచి ఇంటిలోకి వెళ్ళాడు. పసిపిల్లవాడ్ని కళ్ళుమూసుకొని చేతుల్లోకి యెత్తుకున్నాడు.

జయలక్ష్మి కన్ను కదిలించలేదు.

పసిపిల్లవాడు పెదాలు విప్పలేదు.

వంటగదిలో అత్తయ్య ఎలుకలు పారిపోయేధ్వనిలో గురక పెడుతూ నిద్రపోతోంది.

కృష్ణమూర్తి పిల్లవాడ్ని అరచేతుల్లో పెట్టుకొని నిశిరాత్రి నడిరోడ్డు మీద పెద్ద పెద్ద అంగలు వేసుకుంటూ పోతున్నాడు. కుక్కలు అరుస్తూ వెంటపడ్డాయి. ఇనప్పెట్టెముందు మంచంవేసికున్న కోమటి కొత్తసుబ్బయ్య గబుక్కున లేచి కిటికీలోంచి బజారుకేసి చూశాడు.

కుక్కలు అరుపులు మాని, తోకలు ఆడిస్తూ వెనక్కు తిరిగాయి - ఆవ్యక్తి దొంగ కాదని తెలుసుకున్నాక.

తుమ్మలతోపు దాటి కాలువకట్ట ఎక్కాడు కృష్ణమూర్తి. పిల్లవాడ్ని కాలువలోకి విసరివేయాలని యోచన. పిల్లవాడు మేల్కొన్నాడు. 'కేర్ కేర్' మంటూ అరవ నారంభించాడు. మామిడిచెట్ల చీకటిలో నిద్రిస్తూన్న పక్షులు ఉలిక్కిపడ్డాయి.'

పిల్లవాడ్ని నీటిలోకి విసరివేసేందుకు కృష్ణమూర్తికి చేతులురాలేదు. గుక్కపట్టి, దిక్కులు పిక్కటిల్లేటట్టు యేడుస్తూన్న పిల్లవాడ్ని కాలువ కట్ట మీద బెట్టి- గబగబా నడిచి వూరుకేసి వెళ్ళాడు కృష్ణమూర్తి.

నక్షత్రాల కాంతిలో, అమావాశ్య చీకటిలో, చల్లటిగాలిలో, నిశ్చలంగా పారే కాలువ కట్టన, మెత్తటి నల్లటి మట్టిమీద, పక్షుల రొదలో నెలబాలుడు గుక్కపట్టి ఏడుస్తున్నాడు.

ఆ యేడ్పు ఎవరికి వినవొస్తుంది ?

నీతి విలువకూ, బ్రతుకు మర్యాదకూ మధ్య జరిగిన సంఘర్షణలో ఒక మానవుడు స్వార్థంవైపుమళ్లి — ఆ పసివాని భవిష్యత్తుని భగవంతునికి వదిలేసి తన దారిన తాను సంఘంలో చెలామణీ కావటానికి వెళ్ళాడు.

ఆ పసిపిల్లవాని తల్లి గదిలో కుక్కిమంచంలో, కోడిగ్రుడ్డు లాంతరు వెలుగులో పడుకొని - పిల్లవాని భవిష్యత్తుమీద తియ్యటి కలలు కంటోంది.

ఈ భూమిమీద ఉదయించినప్పుడు ఆ పసివాడు ఆలోచించాడా- తన బ్రతుకు యిట్లా అర్ధరాత్రిలో, నిర్జనప్రదేశంలో కాలువకట్టమీద తెల్లవారుతుందని !

మాతృదేవియొక్క రొమ్ముల వెచ్చదనంలో, మెత్తదనంలో, సుఖంగా నిద్రించవలసిన ఆ పిల్లవాని లేతగులాబీవంటి శరీరానికి, నేల మీద చిన్ని చిన్ని రాళ్లు గుచ్చుకొని నొప్పి కలిగిస్తూంటే ఏడ్పురాదూ!

ఆ పసివానియొక్క బ్రతుకుయొక్క అంతిమం ఎన్ని క్షణాల్లో సంభవించనున్నదో – ఎవరు చెప్పగలరు?

ఆకాశాన అగ్ని పుట్టి, వాయుదేవుడు రంకవేస్తే – ఆ పసివాడు కాలువలోకి దొర్లవచ్చుగదా!

ఆ పసివాని జీవితం యింకా ఎన్ని క్షణాలు? తన పుట్టుకవల్ల వంశమర్యాదా, కుటుంబ గౌరవమూ, సంఘపు విలువా, వ్యక్తుల బ్రతుకుల యొక్క బిగువూ-సడలిస్తాయని తెలిస్తే, తల్లి గర్భంలోనే భవిష్యత్తు లేకుండా చేసికొని, నిర్జీవిగా భూమిమీద పడేవాడేమో?

పిల్లవాడు గుక్కపట్టి ఏడుస్తున్నాడు.

పడమటగా పెద్ద మెరుపు మెరిసింది – ఆకాశం పగిలినట్లు.

ఆగ్నేయంగా నక్షత్రం జారింది.

తూర్పునుంచి ప్రళయప్రభంజనం రొమ్ము విరుచుకుంది. చీకటిలో చెట్లు ఘూంకరించాయి. పసిపిల్లవాని నోటికి అడ్డంగా ఎండిపోయిన మామిడాకు పడింది.

దూరంగా నక్క కూత కూసింది.

* * *

అదే సమయంలో దూరంగా స్టేషనులో రైలుకూత వేసింది. వెంటనే బయలుదేరింది.

రైలు దిగిన రామచంద్రరావు ఆకాశము వంక పరికించి చూశాడు. గబగబా నడక సాగించాడు. వాన రాకముందే వూరు చేరుకోవాలని వడిగా నడుస్తున్నాడు.

... జయలక్ష్మి ఏం చేస్తూ ఉంటుందో! పిల్లవాడ్ని కని ఉంటుందో! పిల్లని కన్నదో! తను దుర్మార్గమైన పని చేశాడు. పాపం!

భర్తలేని ఆమె జీవితం ఏంకావాలి? తనని మనసారా నమ్ముకొని, తన కోర్కెల్ని తీర్చింది. అట్లాంటి ఆమెను తను మోసగించటమా? ఛీ! తను ఎంత నీచుడు! ఆమెకు గర్భం వొచ్చిందని తెలుసుకోగానే, పెళ్ళిచేసు కోవాల్సి వొస్తుందని భయపడి, వెంటనే ట్రాన్స్ఫర్ ఆర్డరు తెప్పించుకొని బయటపడ్డాడు. ఆమె ఎట్లా భరించిందో — ఊళ్లోవాళ్ల అసహ్యాలను ఛీత్కారాలను — తనిని ఎంతగా 'మోసగాడు' అని నిందించిందో! తను వెళ్లి ఆమె కాళ్ళమీద పడాలి. ఆమెచేత 'క్షమించాను' అని అనిపించు కోవాలి. అప్పుడుగానీ యీ హృదయంలోని కుళ్లు నశించిపోదు. తను వెంటకే ఆమెను పెళ్ళాడాలి. మళ్లీ యీ గ్రామానికే తను ట్రాన్స్ఫర్ చేయించుకోవాలి. జయలక్ష్మి . తనని నమ్ముకున్న జయలక్ష్మి . తనని క్షమిస్తుందో లేదో . అనుకుంటూ నడుస్తున్నాడు రామచంద్రరావు.

నక్షత్రాల కాంతి సన్నగిల్లింది.

మబ్బులు కమ్ముకొస్తున్నాయి.

చీకటి చిక్కనైంది.

గాలి హోరు గంభీరమైంది.

రామచంద్రరావు నడకను జోరుచేసాడు. హఠాత్తుగా అతని కాళ్లు ఠక్కున ఆగిపోయాయి. పసివాని ఏడుపు వినవచ్చింది. ఆ ధ్వని దెసకు పోయాడు.

పసిపిల్లవాడు కాలువ కట్టమీద ఏడుస్తున్నాడు. ఆ పిల్లవాడ్ని తీసుకున్నాడు రామచంద్రరావు. ఆ పిల్లవాడు ఏడ్పును మానాడు. పిల్లవాడ్ని భుజాన వేసుకొని బయలుదేరాడు.

ఎవరిపిల్లవాడో! ఎవరో కిరాతకచర్యకు పాల్పడింది! అంత పిల్లల్ని పెంచలేనివాళ్లు ఎందుకు కనాలి? చంపలేక కాలువకట్టమీద వొదిలేసి ఉంటారు. జయలక్ష్మి సంతానం కాదుగదా! .. తన కొడుకా! ఆగి పిల్లవానికేసి చూశాడు. చీకటిలో పోలికలు అగుపించలేదు.

ఏమో! జయలక్ష్మి పిల్లను కని వుంటుందేమో! లోకానికి దడిచి ఇట్లా కాలువకట్టమీద 'కర్మ'కు విడిచిపెట్టిందేమో! ... ఆ పిల్లవాడ్ని

భుజంమీద పడుకోబెట్టుకొని, రామచంద్రరావు వానరాకముందే జయలక్ష్మి ఇంటికి చేరుకున్నాడు.

అరుగుమెక్కి వరండాలోకి పోయాడు. వరండాలో నిలబడి కిటికీ నుంచి లోపలకు చూశాడు. గదిలో జయలక్ష్మి మంచం ప్రక్కన మరో మంచంమీద ఒక పురుషుడు పడుకొని ఉన్నాడు. రామచంద్రరావు నిశ్చేష్టుడైనాడు. ఎవరతను ? జయలక్ష్మికి ఏమవుతాడు ? భర్తా! పారిపోయిన భర్త తిరిగి భార్యను వెదుక్కుంటూ వొచ్చాడా? ఏమో! ఎందుకు రాకూడదు? తను తను... ఏం కావాలి? తన విషయం తెలిస్తే తనమీద పగతీర్చుకోకుండా వుంటాడా? ఆ వూహ రాగానే — పిల్లవాడ్ని వరండాలో పడుకోబెట్టి, అరుగు మీదుగా, క్రిందికి దూకి బజారుకు పరుగెత్తాడు రామచంద్రరావు.

నక్షత్రాల కాంతి బయిటపడింది.

మబ్బులు విచ్చుకున్నాయి.

చీకటి పల్చనైంది.

గాలిహోరు చప్పబడింది.

రామచంద్రరావు స్టేషను దారి పుచ్చుకున్నాడు.

పసిపిల్లవాడు వరండాలో నిద్రపోతున్నాడు.

తొలికోడి కూసింది. మలికోడి కూసింది.

తూర్పురేఖలు విచ్చుకున్నాయ్.

ఊరు నిద్ర మేల్కొంది.

పీడకల ప్రేగులు కదల్చగా – అందరి కంటె ముందుగా లేచాడు కృష్ణమూర్తి. తలుపు తెరిచాడు. కుడిపాదం ముందుగా బయటపెట్టాడు. కాళ్లకు మెత్తగా ఏదో తగిలింది.

కెవ్వుమన్నాడు పసిపిల్లవాడు.

కృష్ణమూర్తి వొళ్లు జల్లుమంది. తనకు తెలియకుండానే పిల్లవాణ్ణి ఎత్తుకొని ఆర్ద్రమైన కళ్ళతో గుండెలకు వొత్తుకున్నాడు.

(అభిసారిక)

—0—